

МИНТАҚА ИҚТИСОДИЙ САЛОҲИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА ИННОВАЦИОН ФАОЛИЯТНИ ШАКЛЛАНТИРИШ МАСАЛАЛАРИ

---

*Шаропов Ойбек Олимович - Қашқадарё вилояти
Қитоб тумани ҳокимининг Ёшлар сиёсати,
ижтимоий ривожлантириш ва маънавий-марифий
масалалар бўйича ўринбосари*

Аннотация: Мақолада инновацион иқтисодиёт шаклланиши шароитида минтақа саноатини ривожлантиришнинг ривожлантириш йўналишлари ёритилган. Шунингдек, минтақа иқтисодий салоҳиятини ривожлантиришда инновацион фаолиятни шакллантириш масалалари ривожлантириш модели босқичларга ажратилган ҳолда таҳлил қилинган. Инновацион фаолиятнинг ҳудудий бошқарув органлари томонидан қўллаб-қувватланиш чоратадбирлари ишлаб чиқилган. Хулосада минтақа саноатни юқори технологик саноат тармоқларини ривожлантириш бўйича тадбирлар мажмуи берилган.

Калит сўзлар: мамлакат, саноат, модел, минтақа, ташкилий, иқтисодий, механизм, алгоритм, ислохот, иш ўринлари.

Мамлакатимизнинг иқтисодий қудратини мустаҳкамлаш, инсонларнинг моддий ва маънавий неъматларга бўлган эҳтиёжларини тўлароқ қондириш, келажакда эса – уларнинг фаровонлигини ошириш, иқтисодий ва илмий техника соҳасида энг ривожланган давлатлар қаторидан жой олиши минтақа иқтисодий салоҳиятини ривожлантиришга бевосита боғлиқдир. Бозор иқтисодиёти жадал суръатлар билан ривожланаётган шароитда давлатнинг иқтисодий стратегияси узок муддатга мўлжалланган фундаментал мақсадларни ўртага қўйиш билан бир қаторда, бу мақсадларга эришиш воситалари, йўллари белгилашни ҳам ўз ичига олади. Булар орасида минтақа иқтисодий салоҳиятини ривожлантириш масалалари асосий ўринда туради. [7]

Минтақадаги саноат корхоналарини қувватлашнинг яна бир воситаси сифатида солиқ сиёсати воситаларидан фойдаланиш ҳисобланади. Қонун ҳужжатларида саноат ишлаб чиқаришини ривожлантириш учун солиқ ва божхона имтиёзларини ажратиш, солиқ таътилларини узайтириш бўйича чоратадбирлар қўзда тутилиши лозим. Солиқ сиёсати воситаларидан ташқари кредит сиёсати воситаларидан ҳам фойдаланиш муҳим ҳисобланади [4].

Минтака иқтисодий салоҳиятини ривожлантиришда муҳим масалалардан бири минтакада инновацион муҳитни шакллантириш ҳисобланади. Иқтисодий ривожланишнинг инновацион йўлига ўтиш орқали минтака иқтисодиётининг стратегик аҳамиятга эга бўлган тармоқларини замон талабларига мос ҳолда ривожлантириш ва сифат жиҳатдан янгилаш учун замин яратилади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Ш.М.Мирзиёев таъкидлаб ўтганидек, - “Бугун биз давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини тубдан янгилашга қаратилган инновацион ривожланиш йўлига ўтмоқдамиз. Бу бежиз эмас, албатта. Чунки замон шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги даврда ким ютади? Янги фикр, янги ғояга, инновацияга таянган давлат ютади”. Инновацион фаолият иқтисодиётимизни мутлақо янги асосда ташкил этиш ва янада эркинлаштириш, ишлаб чиқаришни модернизация ва диверсификация қилиш, жадал суръатлар билан ривожланаётган бозор муносабатлари шароитида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотларни доимий тарзда сифатини яхшилаб янги маҳсулотлар ва хизматлар яратилишига, истеъмолчилар талабларини қондириш учун илмий-техник тараққиётнинг технологияларини энг янги ютуқларини ишлаб чиқаришга жорий этилишига замин яратади. Минтака иқтисодий салоҳияти айнан инновацион ғоялар, инновацион ёндашувлар асосида таъминланади. Бу эса, ўз навбатида, инновацион фаолиятни юзага чиқишига ҳамда инновацион бошқарувни жорий қилинишга сабаб бўлади. [5] Маълумки, минтака инновацион фаолиятини ривожлантириш омиллари бўлиб илмий-техникавий ва ишлаб чиқариш салоҳиятининг ўзига хос хусусиятлари ҳисобланади. Бу омиллар: инновацияларни ижтимоий ва 8 экологик муаммолари, инновацион инфратузилмани шакллантириш, кичик инновацион тадбиркорликни асосан минтакавий хусусияти, инновацион фаолликни тартибга солишнинг ижтимоий-ҳуқуқий масалалари; интеллектуал мулкни муҳофаза қилиш, ташқи иқтисодий алоқаларнинг инновацион фаолликка таъсири, бандликнинг миқдор ва сифат жиҳатидан таркиби ва ҳ.к. киради. [1]. Замонавий бозор талабларидан келиб чиққан ҳолда, Қашқадарё вилояти иқтисодий салоҳиятини ривожлантириш мақсадида инновацион фаолиятни шакллантириш омилларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Жумладан, вилоятда кичик инновацион тадбиркорликни ривожлантириш масалаларига алоҳида эътибор қаратилмоқда. Қашқадарё вилояти иқтисодий салоҳиятини ошириш ҳамда аҳоли ҳаёт даражаси ва фаровонлигининг барқарор ўсишига имкон берувчи фаол тадбиркорликни ҳар томонлама қўллаб-қувватлаш ва рағбатлантиришга,

инновацион ғоя ва технологияларни жорий этишга, фан ва инновацион фаолият жадал ривожланиши учун зарур шарт-шароитларни яратишга алоҳида эътибор қаратилмоқда. Шу билан бирга, минтақада иктисодий салоҳиятни ривожлантиришда инновацион фаолиятни шакллантириш учун кенг имкониятлар тизимидан фойдаланиш мақсадга мувофиқ. [3]. Жумладан: биринчидан, минтаканинг мавжуд ресурс базаси ва салоҳиятини ҳисобга олган ҳолда илғор ва замонавий инновацион ишланмалар, технологик лойиҳалар-стартаплар ва инновациялар бозорини тизимли таҳлил қилиш йўлга қўйиш; иккинчидан, инновацион лойиҳалар-стартапларга инвестицияларни жалб этиш, ишлаб чиқариш ва хизматлар кўрсатиш соҳасига инновацияларни фаол жорий қилувчи иқтидорли тадбиркорлар фаолиятига кўмаклашиш ва мувофиқлаштириш ишлари лозим даражада амалга ошириш; учинчидан, инновацион ривожланиш соҳасида, айниқса, жойларда ишбилармонлик муҳити янада ошириш, шунингдек, инновацион ва муваффақиятли технологик лойиҳалар-стартапларни ишлаб чиқиш ва илгари суриш бўйича зарур кўникмаларга эга тадбиркорларни қупайтириш; тўртинчидан, инновацион ғоялар, ишланмалар ва технологияларнинг маълумотлар базасини яратиш, янги ресурсларни яратиш ва тажрибани бизнес-тузилмаларга ўтказиш амалиётини ривожлантириш; бешинчидан, инновацион ишланмалар бозорини қўллаб-қувватлаш механизмларини мукамал ишлаб чиқиш, инновацион ғоялардан самарали фойдаланишни мувофиқлаштириш, инновацион ишланмаларнинг сифатини яхшилаш ва бозор талабларига жавоб беришини таъминлаш; олтинчидан, инновацион ишланмалар, технологик лойиҳалар-стартаплар соҳасига техника олий таълим муассасалари битирувчилари ва иқтидорли ёшларни жалб этишга, шунингдек, бизнес-инкубаторларни яратишга эътибор қаратиш; еттинчидан, аҳоли ўртасида инновацион тадбиркорликни оммалаштириш ишларини самарали олиб бориш, инновацион маҳсулот ва хизматларни ишлаб чиқишга ва илгари суришга техник ва психологик тўсиқларни олиб ташлаш.

Инновацион иқтисодиётга ўтиш шароитида илм-фан ва техника ютуқларидан самарали фойдаланган ҳолда минтақа саноатини ривожлантиришда замонавий инновацион технологияларни татбиқ этишнинг тўғри усулини жорий этиш ҳам муҳим шартлардан бири бўлиб қолмоқда [2].

Жаҳон тажрибаси кўрсатишича, ишлаб чиқаришни бақарор ривожланиши ва узоқ муддатли истиқболда унинг рақобатдошлигини қўллаб-қувватлаш нафақат минтаканинг ресурс имкониятларига, балки

инновациялар ва инновацион салоҳиятига ҳам боғлиқ. Инновацион иқтисодиёт иқтисодиётнинг энг юқори ривожланган тури ҳисобланади ва у учун билимли жамият хосдир. [6]

Хулоса шуки, минтақа салоҳиятини ривожлантиришдан мақсад ялпи ҳудудий маҳсулот таркибида саноатнинг ҳиссасини ошириш, бу билан аҳолининг турмуш фаровонлигини яхшилаш мақсадида саноатни юқори технологик саноат тармоқларини мажмуини яратишдан иборат.

Фойдаланилган манбаалар:

1.Ахмедов Т.М. Управление территориальной организацией производительных сил и мажмуаным развитием регионов Узбекистана: иқти. Фан. Докт. Илм. Даража. олиш учун дисс. автореф. – Тошкент, 1992 – 26 б.

2.Баранчеев В.П.,Масленникова Н.П.,Мишин В.М.Управленияинновациями: учебник. – Москва: Юрайт, 2015 – 711 с.

3.Вахабов А.В. Инсонкапиталинингинвестицион самарадорлигинибаҳолашнинг услубий асослари // Миллий иқтисодиёт тармоқларида олиймаълумотли кадрларга бўлган эҳтиёжни баҳолаш ва прогнозлаштириш.Илмий мақолалар тўплами. – Тошкент: Lesson Press. 2017 – Б.5-12.

4.Назарова Р.Управление Узбекистане на основе инновационного развития в условиях глобализации:автореф докт.эконом.наук. – Тошкент: ТГЭУ, 2011 – 17 с.

5.Назаров Ш.Х. Эндогенные факторы конкуренто-способности региона и их эконометрическое тестирование // Регион: экономика и социология, 2013 – №4. – С. 316-329.

6. 13.Йўлдошев Н.Қ.,Мирсаидова Ш.А.,менеджмент: дарслик – Тошкент: ТДИУ, 2011 – 286 б.

7.Mahmudov M.F. Features of effective useage of industrial potential in Kashkadarya region. Научные исследования. №2 (28) (2019)